

พระธรรมเทศนา

ธรรมนิยามตากถา

เนื่องในการทรงบำเพ็ญพระราชกุศล พระราชทานพระศพ
สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี
แสดงถวายในงานพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลปฐมวาระ
โดย พระเทพกิตติโมลี (ดร.พระมหาทองสุรย์ สุริยโชโต)
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง
วันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ขอถวายพระพร เจริญพระราชสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล พระชนมสุขทุกประการ จงมีแต่สมเด็จพระ
บรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายวิสาขนา
พระธรรมเทศนา ในธรรมนิยามตากถา ฉลองพระเดชพระคุณ ประดับพระปัญญาบารมี ถ้ำรับ
พระราชทานถวายวิสาขนาไป มิได้ต้องตามโองการอรรถาธิบายในพระธรรมเทศนา ณ บทใดบทหนึ่งก็ดี
ขอเดชะ พระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ พระขันติคุณ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานอภัยแต่อาตมะ
ผู้มีสติปัญญาน้อย ขอถวายพระพร

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส

อุปปาทา วา ภิกฺขเว ตถาคตานิ อนุปปาทา วา ตถาคตานิ
ฐิตาว สา ธาตุ ธมฺมฐิตตา ธมฺมนิยามตา สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ.

บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายพระธรรมเทศนาในธรรมนิยามตากถา ฉลองพระเดชพระคุณ
ประดับพระปัญญาบารมี โดยอนุรูปแต่พระราชกุศลบุญราศีทักษิณานุปทานกิจ ซึ่งสมเด็จพระบรมบพิตร
พระราชสมภารพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมาชิกราชสกุลทุก
มหาสาขา บำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทานกิจให้เป็นไป เพื่อพระราชอุทิศกัลปนาผล ถวายแต่
สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ในอภิ
รักขิตสมัยปฐมวาระคือ วันพุธแรกนับตั้งแต่วันสิ้นพระชนม์มาพระราชกุศลทักษิณานุปทานกิจนี้ อาจ
จำแนกกล่าวเป็น ๓ ประการ หรือ ๓ ฐานะ คือ

ประการที่หนึ่ง เมื่อก้าวในฐานะเป็นพลี ก็เรียกว่า เป็นปุพพเปตพลีคือ การบำเพ็ญกุศลหรือพลีเพื่อชน ผู้ละโลกนี้แล้วไปสู่ปรโลกหรือโลกอื่น

ประการที่สอง เมื่อก้าวในฐานะเป็นญาติธรรม ก็เรียกว่าเป็นญาติสังคหะ ได้แก่การบำเพ็ญกุศลเพื่อสงเคราะห์แก่ญาติซึ่งญาติสนิทมิตรสหายทั้งหลาย ผู้อยู่เบื้องหลัง จะพึงกระทำแก่ผู้ล่วงลับไป

ประการที่สาม เมื่อก้าวในฐานะผู้ล่วงลับไปเป็นญาติผู้ใหญ่ เป็นวิญญูบุคคล ก็เรียกว่าเป็นอปายนมัย คือ การบำเพ็ญกุศลสำเร็จด้วยการอ่อนน้อมถ่อมตนเคารพนับถือบูชาพระคุณแก่ท่านผู้เจริญวัยในสกุลหรือเป็นการแสดงกตัญญูรู้อุปการคุณที่ท่านผู้เป็นบุรพการีได้กระทำไว้แล้วกระทำตอบแทน

ฐานะเหล่านี้ ล้วนเป็นอริยประเพณีที่วิญญูชนทั้งหลายได้กระทำแล้ว และเป็นเหตุให้ได้รับการยกย่องสรรเสริญ แก่ผู้ปฏิบัติบำเพ็ญให้เป็นไป

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เป็นพระราชธิดาพระองค์เดียว ในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชบุรุษ รัชกาลที่ ๖ กับ พระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี (พระนามเดิมคือ เครือแก้ว อภัยวงศ์ พระธิดาพระยาอริยัญเชษฐ) ประสูติ เมื่อวันอังคารที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๖๘ ณ พระที่นั่งเทพสถานพิลาศ ในหมู่พระมหามณเฑียร พระบรมมหาราชวัง เมื่อทรงเจริญวัยได้เสด็จไปทรงพระอักษร ณ โรงเรียนราชินี จนจบชั้นประถมปีที่ ๔ เนื่องจากพระพลานามัยไม่สมบูรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ จึงมีพระราชดำริให้สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เสด็จไปประทับพักผ่อนพระอิริยาบถและรักษาพระองค์ ณ ประเทศอังกฤษ เมื่อพระพลานามัยดีขึ้น ได้ทรงพระอักษรด้านไวยากรณ์ วรรณคดีอังกฤษ และทรงเรียนเปียโนด้วยพระองค์ ทรงพระปรีชาสามารถในการทรงเปียโนเป็นอย่างยิ่ง ทรงโปรดการลีลาศ ขับร้องเพลงไทยและเพลงสากล สำหรับการทรงงานอดิเรก พระองค์ทรงโปรดการถักนิตติ้งและโครเชต์ และทรงโปรดการปลูกไม้ดอกไม้ประดับด้วย

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงมีพระคุณสมบัติเป็นเอกประการนอกจากพระปรีชาสามารถดังที่กล่าวมาแล้วนั้น พระองค์ยังทรงมีพระอัธยาศัยไมตรี โอบอ้อมอารี มีพระกิริยาละมุนละม่อม มีพระวาจาสุภาพอ่อนโยน ทรงมีพระขันติธรรมเป็นเลิศ ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะเข้มแข็งอดทนเป็นเยี่ยม และทรงมีพระเมตตากรุณาต่อบุคคลผู้เป็นบริวารเป็นยอด อาจโน้มน้ำจิตใจของบุคคลให้นิยมชื่นชมยินดี จึงเป็นที่ทรงเคารพนับถือแห่งสมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ และพระบรมวงศานุวงศ์ รวมทั้งบุคคลผู้อยู่ใต้พระบารมีธรรมในพระองค์ท่าน ตลอดถึงวิสาสิกชนผู้คุ้นเคยใกล้ชิดต่างก็ถวายความจงรักภักดี เคารพบูชาในพระองค์ท่านอย่างสุดซึ้ง เมื่อพระองค์ผู้ทรงพระคุณสมบัติเช่นนี้สิ้นพระชนม์ไป สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ย่อมจักทรงว่าเหว่พระราชหฤทัย แม้พระบรมวงศานุวงศ์ที่ทรงโศกสลด และชาวประชาทั่วไปต่างก็เศร้าโศกเสียใจโหยหาอาลัยมิใช่น้อย

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาตามความเป็นจริงของโลกแล้วทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้เรียกว่าสังขาร คือสภาวะที่ปัจจัยทั้งหลายปรุงแต่งขึ้นจะเป็นอุปาทินนสังขารหรืออนุปาทินนสังขารก็ย่อมจะหนีความจริงของโลกไปไม่พ้น คำว่า อุปาทินนสังขาร ได้แก่ สังขารที่มีใจครองหรือมีชีวิตินทรีย์ หมายถึง

สิ่งมีชีวิต มีวิญญาณครองอยู่ สามารถเคลื่อนไหวไปมา รับรู้ จดจำ รู้สึกรู้คิดและรู้อารมณ์ได้ เช่น มนุษย์ สัตว์เดรัจฉาน หรือ อมนุษย์ เป็นต้น ส่วนคำว่า อนุปาทินนทสังขาร คือ สังขารที่ไม่มีใจครอง หรือไม่มีชีวิตินทรีย์ ได้แก่ สิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีจิตใจหรือวิญญาณครองไม่อาจรับรู้ คิด จดจำ และรู้ อารมณ์ต่างๆ ได้ เช่น อาคาร บ้านเรือน รถ เรือ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นต้น สังขารทั้งสองนี้ ตกอยู่ในสถานะที่เป็นจริงของโลก คือเกิดขึ้นหรือปรากฏขึ้น ตั้งอยู่ พร้อมกับมีความเปลี่ยนแปลงแปรผัน และแล้วก็ดับสลายไปในที่สุด จึงเรียกกันโดยทั่วไปว่า เป็นธรรมดาของสังขารทั้งหลาย

สมเด็จพระจอมไตรโลกนาถ จึงตรัสไว้ในธรรมนิยามสูตร ดังที่ได้อัญเชิญมาเป็นนิกเขปบท เบื้องต้นแห่งพระธรรมเทศานี้ว่า **อุปาทา วา ภิกขเว ตถาคตานิ อนุปปาทา วา ตถาคตานิ จิตฺตาวสา ธาตุ** เป็นต้น แปลความว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถึงพระตถาคตจะอุบัติขึ้นหรือไม่อุบัติขึ้นก็ตาม สถานะคือธาตุอันนั้น ก็ตั้งอยู่ตามธรรมดาเช่นนั้น มีความเป็นไปที่แน่นอนโดยธรรมดาซึ่งดำรงอยู่นั้นนั่นเอง หรือเป็นกฎธรรมชาติเช่นนั้น กล่าวคือ สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงเป็นทุกข์คือคงอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ สภาพธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา คือ ไม่ตกอยู่ในอำนาจของตน แต่พระตถาคตย่อมรู้แจ้งสถานะคือธาตุนั้นอย่างถูกต้อง ครั้นรู้แล้วจึงชี้แจงแสดงให้เห็นชัดบัญญัติวางเป็นแบบไว้ เปิดเผยจำแนกแจกแจงให้เข้าใจง่ายขึ้น ดังนี้

ขอขยายความให้เป็นที่เข้าใจโดยย่อดังนี้ สังขารทั้ง ๒ ประการดังกล่าวตกอยู่ในสถานะที่เป็นจริงหรือมีลักษณะประจำตัวอยู่ ๓ ประการ คือ

๑) อนิจจัง หรือ อนิจจลักษณะ คือ ความไม่เที่ยงแท้แน่นอนเปลี่ยนแปลงแปรผันไปในทุกขณะ เมื่อเกิดขึ้นหรือปรากฏขึ้นแล้วก็เจริญเติบโตขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปเป็นของเก่าหรือเศร้าหมองลง และเมื่อเจริญเติบโตเต็มที่แล้วก็ค่อยๆ แก่ลงเรื่อยๆ แล้วคร่ำคร่า ชราภาพ ไปในที่สุดก็ดับสลายไป

๒) ทุกขัง หรือ ทุกขลักษณะ คือสถานะที่คงทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ไม่ว่าสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งที่ไม่มีชีวิต ก็ตกอยู่ในสถานะเช่นนี้ เมื่อคงอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ เขาก็มีความทุกข์อยู่ในตัวของเขา เมื่อบุคคลไปยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งที่เป็ทุกขังอยู่ในตัวอยู่แล้ว เขาผู้นั้นก็จะมีทุกข์เอง เมื่อเขายอมรับความจริงของสังขารทั้งหลายที่เป็นเช่นนั้น ก็สามารถปล่อยปลละวางได้ เขาก็จะมีความสุข

๓) อนัตตา หรือ อนัตตลักษณะ คือ ความเป็นสถานะที่ไม่ใช่ตัวตนเพราะไม่อยู่ในอำนาจการบังคับบัญชาของใคร หรือ ไม่เป็นไปตามความมุ่งหวังตั้งใจของใคร ยกตัวอย่าง ใครๆ ไม่อาจบังคับร่างกายของตนมิให้เจ็บป่วย ชราภาพ มีอาจบังคับพินมิให้หัก ตามิให้ฟ้าฟาง เนื้อหนังมังสามิให้เหี่ยว ย่น หมูมิให้ตั้งหรือหนวก เป็นต้น

ลักษณะ ๓ ประการนี้ เรียกว่า สามัญญลักษณะ คือ สถานะหรือลักษณะที่มีเสมอเหมือนกัน โดยทั่วไปทั้งสิ่งที่มีชีวิตหรือสังขารที่มีใจครองและสิ่งที่ไม่มีชีวิตหรือสังขารที่ไม่มีใจครอง ก็ต้องตกอยู่ในสถานะที่เป็นจริงหรือสัจธรรมนี้ทั้งสิ้น กล่าวคือ มีการเกิดขึ้นเป็นเบื้องต้น มีการตั้งอยู่พร้อมกับแปรปรวนไปในระหว่าง และมีการแตกสลายหรือดับสูญไปในที่สุด เมื่อผู้มีปัญญาได้ศึกษาและประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ได้ตระหนักมั่นในสัจธรรมเกี่ยวกับสังขารที่ตกอยู่ในอำนาจของไตรลักษณ์นี้แล้ว ก็สามารถทำลายอวิชชา คือ ความเขลา เข้าใจสถานะที่เป็นจริงไม่ยึดมั่นถือมั่นอยู่ในตัวตนบุคคลเราเขา เห็นเป็นเพียงสภาวธรรมซึ่งกำหนดเป็นเพียง ธาตุ ๔ ชั้น ๕ หรือ

เมื่อว่าโดยย่อ ก็เป็นเพียงนาม คือ จิตและเจตสิก และเป็นรูปคือ ร่างกาย ซึ่งสภาวะธรรมนี้ต่างอาศัยกัน และกันดำเนินไปและก็จะมีการแตกสลายไปในที่สุด ส่วนการแตกสลายนั้นจะเป็นที่ไหนเมื่อไรและอย่างไรนั้นไม่อาจจะรู้ได้ สมดังที่พระทศพลสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย สุตตนิบาตว่า

อนิมิตตมณณญาตี มจจანი อธิ ชีวิติ แปลความว่า ความตายไม่มีเครื่องหมายบอกให้รู้ล่วงหน้าแต่ทุกชีวิตในโลกนี้จะต้องตาย และพระพุทธองค์ตรัสไว้ใน ขุททกนิกายธรรมบทตอนหนึ่งว่า **อชเชว กิจจมาตปปี โภชณญา มรณิ สเว** แปลความว่า ควรรีบเร่งทำกิจที่ควรทำเสียตั้งแต่วันนี้ ไม่มีใครจะรู้หรือกว่าตัวเองจะตายในวันพรุ่งนี้ ข้อนี้แสดงให้เห็นว่า พระพุทธองค์ทรงเตือนให้พวกเราได้สำเนียงอยู่เสมอเกี่ยวกับชีวิตที่มาพร้อมกันกับความตาย ซึ่งเป็นเสมือนเพื่อนสนิทแต่ไม่อาจไว้ใจได้ จึงควรมีสติไม่ประมาทระมัดระวังตัวอยู่เสมอ รีบเร่งทำกิจที่ควรทำ กล่าวคือ สิ่งใดที่ทำแล้วเป็นประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมที่ตนอยู่อาศัยหรือแก่โลกนั้นคือกิจที่ควรทำจึงไม่ควรเพิกเฉย เพราะเกิดมาในโลก โลกได้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่เรา ก่อนจะลาโลกไปก็ควรกระทำบางสิ่งบางอย่างให้เป็นประโยชน์แก่โลก เพื่อที่จะเป็นตราประทับไว้ในโลกบ้าง

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงตระหนักมั่นในสภาวะธรรมที่เป็นจริงของสังขาร ซึ่งตกอยู่ในอำนาจของไตรลักษณ์หรือสามัญลักษณะ ดังที่บรรยายมาแล้วนั้น พระองค์จึงทรงเร่งชวนขยายบำเพ็ญพระกรณียกิจน้อยใหญ่ตามฐานานุกรม ทั้งในส่วนพระองค์ และที่เป็นพระราชกรณียกิจ ซึ่งสมเด็จพระบรมพิตร พระราชสมภารพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทรงปฏิบัติแทนพระองค์ ด้วยพระวิริยะอุตสาหะอย่างยิ่ง ด้วยน้ำพระหฤทัยที่เด็ดเดี่ยวและแข็งแรงแรงดุจดั่งเพชร ทั้งนี้ เพื่อทรงบำเพ็ญพระบารมีธรรมที่เป็นส่วนพระองค์ และทรงสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติและพระศาสนารวมถึงประชาชนชาวไทย โดยส่วนรวม แม้พระพลานามัยทางด้านพระวรกายจะไม่สู้ดีนัก แต่น้ำพระหฤทัยในพระองค์ท่านนั้นเปี่ยมล้นไปด้วยพระเมตตากรุณา ทรงเอื้ออาทรปวงประชาและประเทศชาติอย่างเลิศล้ำ ทรงสนพระทัยและโปรดธรรมชาติเป็นที่สุด และทรงเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อหนุนต่อบริวารชนผู้อยู่ใกล้ชิดเป็นอย่างดี จึงเป็นเหตุให้พระองค์ท่านทรงเอาชนะชั้นธมาร ทรงมีพระชนมายุยืนนานผ่านมาจนถึง ๘๕ พรรษา ชื่อว่าพระองค์เสด็จมาดีแล้ว และดำรงพระชนชีพอยู่อย่างพระเกษมสำราญและทรงเสด็จไปดีแล้ว สมดังพระพุทธภาษิตที่ตรัสไว้ใน ขุททกนิกายธรรมบทว่า

อิธ นนทติ เปจจ นนทติ กตปุณฺณโย อุกยตถ นนทติ

ปุณฺณํ เม กตฺตติ นนทติ ภิโยโย นนทติ สุกฺติ คโต

แปลความว่า ผู้มีบุญที่สั่งสมไว้แล้ว ย่อมบันเทิงใจในโลกนี้ และรื่นเริงใจในโลกหน้า นับว่าได้รื่นเริงบันเทิงใจในโลกทั้งสอง ย่อมชื่นชมในโลกนี้ว่า ตนได้ทำความดีไว้แล้ว ครั้นละโลกนี้ไปแล้ว ย่อมชื่นชมโสมนัสยิ่งๆ ขึ้นไป

พระปฏิปทาจริยวัตรอันงดงามและบริสุทธิ์ผุดผ่องและทรงดำรงมั่นอยู่ในธรรมสัมมาปฏิบัติของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี นั้น ควรค่าแก่การศึกษาและควรเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทในพระองค์ท่านมิใช่น้อย

อิมินา กตทุกขิณานุปทานกัจจวเสน ด้วยอำนาจพระราชกุศลทักษิณานุปทานกิจ ที่สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมาชิกราชสกุลทุกมहाสาขา ร่วมกันบำเพ็ญให้เป็นไป ในอิทธิกขิตสมัยปฐมวฤตวาระคือวันพุธแรกนับตั้งแต่วันสิ้นพระชนม์แห่ง สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ในครั้งนี้ นับเป็นพระราชกุศลยัญพิธีอันประเสริฐดำรงอยู่ดีแล้วในพระองค์ ย่อมจักเป็นมหาผลานิสงส์อาจอำนวยเป็นวิบากสุขสมบัติ ส่งเสริมต่อบารมีธรรม แต่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ให้มีภียโยภาพสมบุรณ์ยิ่งขึ้นโดยควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพนั้นๆ สมดังพระราชปณิธานปรารถนาทุกประการ

สิทธิมตถุ สิทธิมตถุ สิทธิมตถุ อิทธิ ผล
เอตตสมิ รตนตยตถุ สมปสาทนเจตโส

ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ขอผลานิสงส์อันยิ่งใหญ่แห่งทักษิณานุปทานกิจ ที่สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้บำเพ็ญแล้วนี้ จงเป็นผลสำเร็จ จงเป็นผลสำเร็จ และจงเป็นผลสำเร็จ แต่สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารพระองค์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ผู้ทรงมีพระราชหฤทัยเลื่อมใสในพระรัตนตรัย และแต่ท่านสมาชิกราชสกุลทุกมहाสาขา ผู้เลื่อมใสในพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ที่พึงที่ระลึกจริงแท้สมดังพระราชมนโณปนิธานทุกประการ

รับพระราชทานถวายวิสาขนาพระธรรมเทศนาในธรรมนิยามตากถา ฉลองพระเดชพระคุณ ประดับพระปัญญาบารมี ขอยุติลงแต่เพียงเท่านี้ เหว่ ก็มีด้วยประการฉะนี้

ขอถวายพระพร

ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สำนักพระราชวัง
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๓๑๐๓-๔
www.brh.thai.gov.net/